

EVA SAHA

Tuntijakouudistus unohti draaman oppiaineena

Valtioneuvosto päätti perusopetuksen uudesta tuntijaosta kesäkuussa 2012. "Uudistuksessa lisätään taide- ja taitoaineiden, yhteiskuntaopin ja liikunnan tuntimääriä. Kieliohjelmaa monipuolistetaan. Uskonnon tuntimäärää vähennetään. Draaman käyttöä opetusmenetelmänä lisätään sekä äidinkielen että yhteiskuntaopin opetuksessa. Fysiikkaa, kemiaa, biologiaa, maantietoa ja terveystietoa opetetaan 1–6 luokilla vastedes ympäristöoppiin integroituna." (OPM 2012.)

Suunta on eittämättä oikea. Kaikille yhteisissä taide- ja taitoaineissa saatu neljän vuosi- viikkotuntin lisäys voi mahdollisesti vahvistaa hallituksen sivistyspoliittisen ministerityöryhmän asettamien tavoitteiden mukaisesti taidekasvatuksen yhdenvertaistamisen pyrkimystä, ja liikuntatuntien lisääminen voi tukea lapsia ja nuoria tavoitteiden mukaisesti aktiivisemmän liikkumisen suuntaan. Myös askel oppiainekokonaisuuksittain opettamisen suuntaan kuulostaa järkevältä ja monista eri syistä perusteltavissa olevalta. Harmiteltavaa on kuitenkin se, että draamakasvatusta ei saatu nostetuksi mukaan uudeksi oppiaineeksi taide- ja taitoaineiden joukkoon huolimatta siitä, että draaman työskentelytekniikoilla päästäisiin laajasti käsittelemään ja kehittämään juuri niitä asioita, jotka toimivat tuntijakouudistuksen pohjalla, kun ajatellaan tavoitetta lasten ja nuorten kasvusta opetusministeri Jukka Gustafssonin sanoin "eettisesti vastuulliseen

yhteiskunnan jäsenyyteen, yhteisöllisyyteen ja hyviin tapoihin" (OPM 2012).

Tuntijakouudistus astuu voimaan elokuussa 2016. Tällöin oppilaat alkavat neljänneltä luokalta alkaen opiskella historiaa ja yhteiskuntaoppia, ja opetusministeri Jukka Gustafssonin mukaan "he saavat opetusta yhteiskunnallisen vaikuttamisen periaatteista ja pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan oppimisessa muun muassa draaman keinoin" (OPM 2012). Jotta draaman käyttöä opetusmenetelmänä voitaisiin oikeasti tuoda tarkoituksenmukaisella tavalla äidinkielen ja yhteiskuntaopin opetukseen, tarkoittaisi se sitä, että käynnissä pitäisi olla tässä vaiheessa laajamittainen koulutus, jossa äidinkielen ja yhteiskuntaopin opettajat perehtyisivät vähintäänkin perusopintojen, suositeltavasti aineopintojen verran draamakasvatuksen käytön perusteisiin. Kaikkiaan draaman työtapojen taitojen pitäisi myös tulevaisuudessa kuulua osaksi opettajan opintoja. Vaihtoehtoisesti ainakin äidinkielen ja yhteiskuntaopin opettajat voisivat tehdä tiivistä yhteistyötä draamaohjaajien tai draamapedagogien kanssa saadakseen tarvittavaa tietotaitoa opetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja reflektointiin.

Yhtenä ratkaisuna olisi, että jokaiseen kouluun voitaisiin palkata draamapedagogi suunnittelemaan oppitunneilla toteutettavia draamakokonaisuuksia sekä kouluttamaan muuta henkilökuntaa draaman käyttöön. Oppitunte-

ja draamapedagogi voisi tässä tapauksessa pitää sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden aineiden opettajien kanssa. Tämäkään ajatus ei ole huono, sillä siinä resursoitaisiin koko koululle henkilö vastaamaan toiminnallisten menetelmien tuomisesta luontevaksi osaksi koulun arkea. Tuntijakoesityksestä ei selviä, mitä ovat ne käytänteet, joilla tuntijakouudistusta aiotaan todellisuudessa draamaan osalta lähteä toteuttamaan. Draaman käyttö läpäisyperiaatteella muiden oppiaineisen opetuksen yhteydessä on aikaisemmin tarkoittanut valitettavan usein sitä, että on täysin opettajakohtaista, millaisia työskentelytapoja hän tahtoo luokkaan tuoda, ja pahimmillaan draaman käyttö on voinut rajoittua kokonaisuudessaan paikallisen ja perinteisen koulun joulujuhlanäytelmän tekoon.

Mitä draama mahdollistaisi?

Mitä draamakasvatuksen avulla sitten voitaisiin saavuttaa? Entä mitä tällainen paljon lupaava draamakasvatus, ilmaisutaito tai teatterikasvatus sitten käytännössä tarkoittaisi?

Rusanen (2001, 56) listasi jo 2000-luvun alussa opetushallituksen ylitarkastaja Inari Grönholmin kirjaamia ilmaisutaidon yleisiä tavoitteita. Grönholm totesi tuolloin ilmaisutaidon olevan aine, jossa oppilaan koko persoonallisuus kehittyy. Aineen tavoitteena on kehittää esteettis-eettistä elämänasennetta, humanistista suhtautumista toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan sekä vuorovaikutustaitoja. Ilmaisukasvatuksen avulla voidaan oppia myös mm. eettisten valintojen merkitystä, tunteiden ymmärtämistä sekä kehittää myönteistä suhtautumistapaa yksilöä, ryhmää, yhteiskuntaa ja erilaisia kulttuureja kohtaan, rohkaista monipuoliseen ilmaisuun, kehittää valmiuksia arvioida kriittisesti ja oppia ymmärtämään kulttuurin kehittäminen ja vastaanottaminen elinikäisenä prosessina. (Rusanen 2001, 56.) Tavoitteet ovat hyvin samansuuntaisia kuin opetusministeri Jukka Gustafssonin mainitsemat tuntijakouudistuksen taustalla vaikuttavat arvot lasten kasvattamisesta

aktiiviseen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Olennaista olisi vahvistaa arvokasvatusta, ihmisarvon loukkaamattomuutta ja inhimillisen moninaisuuden ymmärtämistä. Itse epäilen, että draaman läpäisyperiaatteella mukaan ottaminen ja yhteiskuntaopin tuntimäärän nostaminen eivät yksinään riitä tavoitteiden saavuttamisessa vaikka opetusministeri Gustafsson painottaakin tuntijakouudistuksessa muutosten "olevan isoja ja raketavan meille aivan uudenlaista koulua ja koulukulttuuria". Koulun toimintakulttuuri tulisi mielestäni voida nähdä vielä Gustafssonin mainintaa laajemmalla mittakaavalla. Koulujen yhtenä tärkeimpänä tehtävänä olisi voida luoda avoin ilmapiiri, jossa oppilaiden välinen vuorovaikutus, elämäntavat, tottumukset, moraali, säännöt ja arvostus voitaisiin nostaa avoimesti keskusteluun, ja tältä pohjalta lähteä rakentamaan koululle ja ryhmälle istuvaa toimintakulttuuria.

Englannissa draama on jo sujuva osa opetusta. Myös esimerkiksi kehitysmaissa on saanut sijaa Theatre for development -liike, jossa muun muassa pienoisenäytelmiä käytetään ihmisten tavoittamisessa ja tiedon jakamisessa. Suomessa puhutaan paljon yhteistoiminnallisesta oppimisesta ja opetuksen elämyksellisyyden tunnustetaan vaikuttavan oppimistuloksiin. Suomessa on jo paljon yksittäistä osaamista ja koulujen opettajat voivat tilata esimerkiksi Nuorten Akatemiasta tai Rauhaliiton rauhankoulusta ohjaajan vetämään oppilailleen osallistavan draamatyöpajan vaihtuvilla teemoilla. Vaikka teemat ovat erittäin ajankohtaisia, voi kuitenkin käydä niin, että yksittäinen vierailu jää tilaamatta, ellei teema nimenomaisesti osu oman oppiaineen aiheeseen. Kaikki ylimääräinen aikahan on pois siitä, että lukuvuodelle määritellyt oppiaineiden oppimistavoitteet saataisiin vietyä läpi.

Jotta draamakasvatuksen toiminnalliset menetelmät saataisiin oikeasti peruskouluisa käyttöön, tulisi sille varata aikaa tuntijaosta alkaen. Käytännössä draamakasvatuksessa kyseessä on konkreettinen toimintamuoto, jossa yhdistyvät muun muassa toiminnallisuus

ja vuorovaikutus (esim. aihetta käsittelevät pelit/leikit), taidekasvatuksellisuus (aiheesta tehdään vaikkapa runo, maalaus tai patsas), draaman muotokieli (esimerkiksi samastuminen päähenkilön tunteisiin) sekä olennaisena osana myös oman ajattelun ja ongelmanratkaisukyvyn kehittyminen. Draamaopettajalta tarvitaan paitsi innostuneisuutta ja pientä luovuutta myös pedagogista osaamista ja kykyä soveltaa työtapoja erilaisille ryhmille toimiviksi kokonaisuuksiksi.

Draaman maailmassa on tärkeää, että jokainen osallistuja voi osallistua toimintaan omista lähtökohdistaan käsin, vaikka vain sivusta seuratenkin. Draama oppimismenetelmänä voidaan määritellä omaa ajattelua herättäväksi, voimakkaasti osallistavaksi ja mukaansa tempaavaksi tekemiseksi, jossa osallistuja kokee onnistumisen hetkiä ja elämyksiä. Toiminta voi sisältää esimerkiksi erilaisten eettisten kysymysten käsittelyä draamatarinan muodossa, tai se voi tarkoittaa yhdessä käsikirjoitettavaa ja esitettävää oppiaineeseen liittyvää näytelmää. Tekeminen ja prosessi tarjoavat monia erilaisia hetkiä käsitellä vaikeiden asioita ja antaa erilaisille tunteille näkyvä muoto. Merkityksellistä ei ole hieno esteettinen lopputulos, kuten valmis teatteriesitys, vaan pikemminkin yhteinen matka, joka tehdään yhdessä kaikkia osallistujia kuunnellen. Draama on myös käyttökelpoinen eri oppiaineita yhdistävän projektin pohja. Valmiin lopputuloksen näkeminen ja prosessissa mukana oleminen voivat parhaimmillaan toimia vahvana minäkuvaa vahvistavana tekijänä. Onnistuminen pienessäkin yksittäisessä harjoituksessa, vaikkapa vain avustavassa sivuroolissa, voi vaikuttaa positiivisesti itsetuntoon. Pienessäkin roolissa tai harjoituksessa onnistuminen voi puolestaan olla hyvin merkittävää lapselle, jonka koulumenestys ei ole välttämättä muuten parhaasta päästä. Yhdessä tekeminen lisää tunnetta joukkoon kuulumisesta ja ehkäisee parhaimmillaan jopa syrjäytymistä.

Draamatyöskentely opettaa pettymysten sietoa, positiivisen ja kehitykseen tähtäävän kritiikin vastaanottoa, muiden huomioon ot-

tamista sekä pitkäjänteisyyttä. Draamaprojekti on kokonaisuus, joka on toteutettava yhdessä erilaisten osallistujien kanssa. Tiimityöskentely ja kompromissit ovat välttämättömiä prosessin aikana. Työskentely tarjoaa myös todella hyvän mahdollisuuden kokeilla erilaisia toimintamalleja ja tutkia tunteita niin ilmiöinä kuin käytännössäkin. Nykymaailma luo lapselle paljon identiteettiin liittyviä paineita. Jos lapsi tai nuori ei koe tulevaisuuden arvostetuksi omalla ainutlaatuisella persoonanaan, se voi vaikuttaa suuresti kehittyvään itsetuntoon. Yksi draaman tärkeimmistä tehtävistä onkin lisätä osallistujissaan hyväksyntää toisia kohtaan ja auttaa huomaamaan kaikkien ryhmäläisten erilaisia vahvuuksia. Draamakasvatuksen toiminnalliset tekniikat osallistavat persooniltaan erilailla toimivia yksilöitä ja rakentavat kaikille kokemusta siitä, miten he voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa lopputulokseen. Tämä lisää kokemusta minäpystyvyydestä ja vaikuttaa kokemukseen siitä, että teoillani on vaikutusta.

Kenelle vastuu lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta kuuluu?

Juha Suoranta nostaa artikkelissaan *Pikapiirto kasvatus-tieteellisen tutkimuksen sisäisestä työnjakoista* (2012) keskiön kysymyksen siitä, millaista kasvatus-tieteellistä tutkimusta Suomessa ylipäätään tehdään. Suoranta tarkastelee kasvatus-tieteellisen tutkimuksen työnjakoa sen mukaan, millaista tietoa tutkimukset tuottavat ja kenelle tieto on tarkoitettu. Suoranta (2012, 22) heittää keskusteluhaasteen siitä, ettemme me oikeasti tiedä, millainen on suomalaisen yhteiskunnan kasvatusmaisema. Suoranta (2012, 19) peräänkuuluttaa sitä julkista kasvatustiedettä, joka voisi opettaa kunnioittamaan jokaisen ihmiselämän ainutlaatuisuutta ja ainutkertaisuutta.

Pirjo Jukarainen, Eija Syrjäläinen ja Veli-Matti Värri (2012) tuovat osaltaan omassa artikkelissaan esiin Suorannan kaipaamaa ajankohtaista tietoa koulujemme nykytilanteesta.

Artikkelissaan Jukarainen ym. lähtivät keräämään sisältöanalyysin avulla analysoitavaa tutkimusaineistoa 6.–9. luokan oppilaiden kirjoitelmista tavoitteenaan kuvata ja tulkita oppilaiden omia kokemuksia. Olennaiseksi tutkimustuloksista nousi se, miten oppilaat liittivät turvattomuuteen vahvat yhteydet erilaisuuden ja kiusaamisen pelon kanssa. Erilaisuutta ja toisin tekemistä pelättiin ja varoitettiin sen sijaan, että nähtäisiin erilaisuuden positiivisia merkityksiä. Tässä ilmapiirissä oppilaan on vaikea uskaltaa olla oma ainutlaatuinen itsensä. Kyseinen artikkeli sivusi myös taide- ja taitoaineiden lisäämistä koulukielenä vähentämiseksi. Artikkelissa viitattiin aikaisempiin tutkimuksiin, joiden valossa taitoaineet ovat tärkeitä etenkin pojille, joiden parista löytyy koulukielen enemmistö. Aikaisempien tutkimusten valossa tekijät myös kirjoittivat siitä, miten kouluväkivaltaan ei saada kestäväää ratkaisua kontrollia tai rangaistuksia lisäämällä. Huomionarvoista oli myös se, että valvonnalla voidaan vähentää poikien häiriökäyttäytymistä jonkin verran mutta tyttöjen käytökseen valvonta ei juurikaan vaikuta. Toisin sanoen halukkuuden muutokseen tulisi nousta lapsista ja nuorista itsestään. (Jukarainen ym. 2012.)

Tampereella toteutettuun tutkimukseen osallistuneet nuoret tiedostivat yhteisvastuullisuuden arvoa ja pitivät tärkeänä, että oppilaat välittäisivät toisistaan mutta tulisivat kuitenkin itse huomatuksi. Tutkimuksen valossa turvallisuuden tunne paranisi, jos oppilaat voisivat kokea olonsa turvalliseksi myös vapaassa leikissä ja koulumatkoilla. Olennaisen tärkeää tuntui olevan myös kokemus huomatuksi tulemisesta. (Jukarainen ym. 2012.) Draaman opetusohjelmaan ottamisen ohella perusopetuksen tuntijakouudistuksesta puuttuu siis toinenkin tärkeä osa-alue, jolla tähdittäisiin turvallisuuden lisäämiseen peruskouluissa. Uskon, että draamatyöskentelyn avulla voitaisiin lähteä rakentamaan kaikkiaan turvallisempaa opiskeluympäristöä ja käsitellä turvallisuuteen liittyviä tekijöitä eri näkökulmista, opiskelijoiden todelliseen kokemuk maailmaan liittyen.

Tärkeää on kasvattaa lasta aktiiviseksi osaksi yhteisöä, jolloin hän myös itse on vastuussa koulun turvallisuudesta ja yleisestä opiskeluilmapiiristä. Jukarainen ym. (2012) uskovat, että siirtämällä painopistettä pahoinvoinnista hyvinvointiin, voitaisiin saavuttaa jotakin huolimatta siitä, että enemmistö tutkituista nykykoulujärjestelmän kasvateista toivoi nimenomaan tiukempaa valvontaa ja kontrollia ratkaisuksi kouluturvallisuuden parantamiseen. Myös itse uskon, että lasten ja nuorten oma ajattelu ja ongelmanratkaisukeinoja vahvistamalla voitaisiin päästä ulkoista kontrollointia parempiin tuloksiin.

Mihin yhteiskunnalla on varaa?

Jotta draamakasvatuksesta tai tuntijakouudistuksen mainitsemasta draamasta tulisi oikeasti oppiaine muiden joukkoon, tulisi asenneilmastossa tapahtua edelleen suuria muutoksia. Vaikka taide- ja taitoaineiden sekä toiminnallisen tekemisen ja projektiluonteisen oppimisen edut tunnustetaan, ei muutosta uuteen suuntaan kuitenkaan jostain syystä uskalleta ottaa. Suomessa tuntuu olevan pitkät perinteet sille, että opetus on kuitenkin viime kädessä opettajajohtoista ja oman pulpetin takaa tapahtuvaa kontrolloitua toimintaa, jossa oikean tiedon jakaminen on opettajan vastuulla. Ellei lapsille ja nuorille tarjota tulevaisuudessa mahdollisuutta aitoon osallistumiseen ja mahdollisuuteen toimia itse omassa elämässään aktiivisina toimijoina, ei tuntijakouudistuksen kautta todennäköisesti saavuteta suurtakaan muutosta verrattuna vallitsevaan tilanteeseen.

Viimeistään nyt olisi jo korkea aika tuoda esiin se seikka, että suomalaisessa peruskoulussa ei välttämättä ylipäätään tueta niitä valmiuksia, joita aikuisilta yhteiskunnan jäseniltä odotetaan. Vaikka parannuksia opetukseen on tullut huomattavasti viime vuosina, tuntuu koko koulujärjestelmä pohjautuvan systeemiin, joka ei palvele niin sanottuja korkean aktiivisuuden omaavia lapsia. Usein nämä tietopainotteisissa aineissa menestymättömät lapset voivat olla kuitenkin varsin pystyviä tai

toaineissa. Tämä voi yksinkertaisesti selittyä sillä, että oppimiseen liittyy heille liian vähän toimintaa. Koulussa pitää pystyä istumaan hiljaa ja paikallaan opettajan määrittelemiä aikoja. Huomattava määrä tiedosta opitaan joko kuulo- tai näköaistin avulla, ja lasten tietoutta sekä osaamista testataan kirjallisilla kokeilla. Kuitenkin työelämässä arvostetaan hyviä koulunumeroita enemmän muun muassa ihmisen aktiivisuutta, sosiaalisia taitoja ja kykyä ilmaista itseään; toisin sanoen niitä taitoja, joita koulussa olisi voitu opetella luontevasti draamatyöskentelyn lomassa.

Pienillä lapsilla kykyä itsenäiseen ajatteluun, asioiden kokeilemiseen, liikkumiseen ja yhdessä tekemiseen on luonnostaan. On jokseenkin nurinkurista, että lapsia aletaan pienestä pitäen hillitellä, kunnes monen hiljaisen vuoden jälkeen taas työelämässä oletetaan, että henkilön tulisikin aktiivisesti pystyä tuomaan itseään esiin jo ylipäättään työtä saadakseen. Jokin ei kohtaa, ja tästä kertoo osaltaan myös se vuosittain kasvava nuorten joukko, joka jää tulevasta yhteiskuntatakuusta huolimattakin ilman opiskelu-, työ- tai jatkopaikkaa peruskoulun jälkeen. Tälläkin hetkellä Suomessa elää eri arvioiden mukaan noin 30 000–50 000 yhteiskunnasta syrjäytyneitä nuorta. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden sekä uusien ylioppilaiden välitön pääsy jatko-opintoihin oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2011 edelleen edellisvuotta vaikeampaa (Tilastokeskus 2012). Vuosittain noin 10 % peruskoulunsa päättävistä nuorista ei päädy minnekään. Lasku on kallis: jokainen yhteiskunnasta syrjäytyvä nuori maksaa yhteiskunnalle opetusministeriön laskelmien mukaan noin 1,2 miljoonaa, puhumattakaan siitä, mitä nuoren toivottomuus ja näköalojen vähäisyys aiheuttaa nuoren koko elämään ja tätä kautta koko yhteiskuntaan (Kärkkäinen 2011). Onko meillä siis todella varaa siihen, että jopa 10 % nuorista peruskoulumme jälkeen on vaarassa syrjäytyä?

Kun mietitään niitä suuria muutoksia, joita Suomessa on tapahtunut vaikkapa 20 viimeisen vuoden aikana, voidaan nähdä, että suunta, johon ollaan menossa, ei ole missään ni-

messä toivottava. Koulu, jossa nykypäivän lapset elävät, ei ole missään nimessä turvallinen tai suojattu. Pienillekin lapsille on jo kehittynyt kyky tulkita ympäristön vaaratekijöitä, ja lapset sekä nuoret voivat kokea olonsa uhatuksi useita kertoja tavallisen koulupäivän aikana. Jo nyt useat vanhemmat esittävät ajatuksen siitä, että he voisivat maksaa lastensa mahdollisuudesta käydä koulua pienemmissä ja turvallisemmissa opetusluokissa. Lasten ja nuorten pahoinvoinnista kertoo paitsi teini-ikäisten lisääntynyt huostaanotto myös kouluampumissurmien kaltaiset tragediat. Draamatyöskentelyä tai muita suuria suunnan muutoksia tarvitaan kipeästi lapsiemme ja nuortemme tavoittamiseksi. Uuden toiminta- ja kasvatuskulttuurin aika on ehdottomasti nyt. Peräänkuuluttaisin draaman kautta opittavien taitojen välttämättömyyttä entisestään. Draaman käyttö opetuksessa on lisäksi verrattain edullista. Yksi asiansa osaava ihminen pystyy käynnistämään pitkäjänteisiä prosesseja ilman mitään erikoisvälineitä tai kustannuksia. En esitä, että lisäämällä draama varsinaiseksi oppiaineeksi voitaisiin yksinään pysäyttää lasten ja nuorten jo 1990-luvulla alkaneista säästötoimenpiteistä lähtenyt syrjäytyminen. Käytännön toimintakulttuurien muutosten ohella tarvitaan painavia hallituksellisia taloudellisiakin linjauksia, joilla voidaan vaikuttaa yhteiskuntatakuun edes nimelliseen toteutumiseen, lapsiköyhyyden vähentämiseen ja ylisukupolvisten syrjäytymiskierteiden poistamiseen. Kuitenkin peräänkuulutan peruskoulujen menetettyä mahdollisuutta opettaa jokaiselle arvokkaita, elämässä tarvittavia taitoja. Näitä olisivat tärkeimpinä muun muassa oppimaan oppimisen taidot, halu ja motivaatio elinikäiseen oppimiseen, muiden kunnioittaminen, oman itsen kunnioittaminen, ryhmätyövalmiudet ja halu vastuunottamiseen. Mielestäni olennaista olisi ongelmakeskeisen lähestymistavan asemasta ja nykypäivän haasteista huolimatta lähteä tarkastelemaan niitä tekijöitä, joilla voidaan oikeasti, ilman suunnattomia kustannuksia lähteä rakentamaan lapsille ja nuorille parempaa peruskoulua.

Draama hyvien oppimisen edellytysten rakentajana

Narratiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen tekeminen on jatkossa tärkeä askel saada tietoa lasten ja nuorten kokemusmaailmasta ja kasvatusodellisuudesta tämän päivän Suomessa. Olisi myös tärkeää tuottaa lisää suomenkielistä tutkimusaineistoa, jolla voitaisiin kertoa draaman mahdollisuuksista oppimismenetelmänä sekä luoda draamaohjelmia, jotka käsittelevät nimenomaisesti kouluissamme vallitsevia haasteita. Asenteita ja toimintamalleja kouluissa ei voida muuttaa syvällisesti ainoastaan käskyin ja kielloin. Hyvin suunniteltuna draaman mahdollisuudet myös erityisopetuksessa ja syrjäytymisen ehkäisyssä ovat huomattavat. Draama työskentelymuotona huomioi toiminnallisia oppijoita, auttaa asioiden jäsentelyssä, tarjoaa mahdollisuuden tarkastella ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä tarjoaa välineitä erilaisten tunteiden ja ilmiöiden tunnistamiseen, ilmaisuun ja arviointiin.

Jälkikmodernissa pirstaleisessa yhteiskunnassa elämän kenttä on laajentunut ja tullut hajanaisemmaksi. Arki on nykyisin vaikeammin määriteltävä: koulu ei vain koulu eikä perhe ole välttämättä selkeästi määriteltävä oma yksikkönsä. Koko yhteiskunta muodostaa leikkikentän, jossa opitaan. Lapset ja nuoret tarvitsevat välineitä tietotulvassa toimimiseen sekä tilaa pohdiskella ja jäsentää heitä askarruttavia asioita. Ymmärtääkseen itseään ja suhdettaan ympäröivään maailmaan on yksilön voitava määrittellä itsensä. Määrittelyyn vaikuttavat kokemukset, havainnot, tuntemukset, teot, tulkinat ja muistot. Jokainen elämäntilanteemme heijastuu minuuteemme, johon taitomme ja toimintakeinomme ovat sidoksissa. Voidakseen toimia eheinä yksilöinä tämän päivän lapset ja nuoret tarvitsevat kipeästi välineitä, joilla he voivat hahmottaa, sanoittaa ja ilmaista kokemuksiaan, tunteitaan ja tuntemuksiaan. Myös olennaisen tärkeää olisi, että jokainen lapsi ja nuori voisi kokea itsensä tärkeäksi ja arvostetuksi koulumaailmassa, joka on hyvin suuri osa kehittyvän lapsen elämää.

Draaman opetuksessa työtavat ja tekniikat ovat sovittu tapa käsitellä aikaa, tilaa ja toimintaa ja niiden tarkoituksena on synnyttää osallistujissa ajatuksia ja merkityksiä. Etukäteen suunnittelemalla draamaa voidaan käyttää minkä tahansa oppiaineen opettamisen yhteydessä. Draaman toiminnallisia tekniikoita voidaan käyttää myös kaiken ikäisten kanssa. Pienemmät lapset saattavat nauttia draamatarinan elämyksellisyydestä ja samastua kertomuksen hahmoihin. Nuoret voivat puolestaan saada turvallisen mahdollisuuden päästä testaamaan erilaisten toimintamallien toimivuutta elämän eri tilanteissa. Nuorten maailmassa voi olla hyvin vaikeaa ilmaista omaa mielipidettään tai se ei ole vielä muotoutunut. Keskustelua voitaisiin tällöin johdatella eteenpäin vaikkapa niin, että osallistujia pyydetäisiin pienissä ryhmissä keskustelemaan tietystä asiasta jonkin annetun näkökannan kautta. Mahdollisuudet ovat lähes rajattomat, ja niitä voidaan aina tilanteen ja ryhmän mukaan soveltaa edelleen. Draamassa perimmäisenä tarkoituksena ei ole niinkään ratkoa olemassa olevia ongelmia vaan pikemminkin havahtua niiden läsnäoloon ja herättää keskustelua. Itse toivon voivani tällä kirjoituksellani herättää osaltani keskusteltua siitä, että draama tulisi viimeinkin saada oikeaksi oppiaineeksi muiden taito- ja taideaineiden joukkoon.

Lähteet

- Jukarainen, P., Syrjäläinen, E. & Värri, V-M. Kohti turvallista ja hyvinvoivaa koulua – Valvontaa, vastuuta ja elämää erilaisuuden kanssa. *Kasvatus* 43 (3), 244–254.
- Kärkkäinen, H. 2011. Nuori putoaa putkesta – lasku 1,2 miljoonaa. *Talous Sanomat* 18.4.2011. <http://www.taloussanomat.fi/tyo-ja-koulutus/2011/04/18/nuori-putoaa-putkesta-lasku-12-miljoonaa/20115003/139>. Luettu 23.1.2013.
- OPM 2012. Osallistuvampi, liikkuvampi, luovempi ja kielellisesti rikkaampi koulu – Perusopetuksen tuntijako uudistuu. Opetusministeriön tiedote 27.6.2012. <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2012/06/tuntijako.html?lang=fi>. Luettu 23.1.2013.
- Rusanen, S. 2001. Teatteri – huutolaislapsi suomalaisessa koulussa. Teoksessa P. Korhonen & A-L. Østern (toim.) *Katharsis – draama, teatteri ja kasvatus*. Jyväskylä: Atena, 47–60.

Suoranta, J. 2012. Pikapiirto kasvatustieteellisen tutkimuksen sisäisestä työnjaosta. Tieteessä tapahtuu 30 (1), 17–22.

Tilastokeskus. 2012. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden

ja uusien ylioppilaiden välitön pääsy jatko-opintoihin vaikeutui yhä 2011. http://www.stat.fi/til/khak/2011/khak_2011_2012-12-13_tie_001_fi.html. Luettu 23.1.2013.

Työelämän tutkimus – Arbetslivsforskning

-lehden päämääränä on edistää työelämään ja työyhteiskuntaan kohdistuvaa tutkimusta, keskustelua ja kehittämistä. Vuodesta 2003 ilmestynyt Työelämän tutkimus on monipuolinen ja poikkitieteellinen tutkijoiden ja muiden asiantuntijoiden foorumi.

Toimituksen postiosoite, tilaukset & muut yhteydenotot

Työelämän tutkimus -lehti

Mia Hakovirta

Sosiaalitieteiden laitos
20014 Turun yliopisto

mia.hakovirta@utu.fi

Työelämän tutkimus netissä

<http://pro.tsv.fi/tetu/tt/ttindex.htm>